

İşsizlik Güvence Gelecek SİZ?

Elektrik Elektronik Mühendisi **Ömürhan SOYSAL**

EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Yazman Üyesi

omurhan.soysof@emo.org.tr

"İşsiz kalırsam" diye düşündü
22 yaşında.
"İşsiz kalırsam" diye düşündü
23 yaşında.
"İşsiz kalırsam" diye düşündü
24 yaşında.
Ve zaman zaman işsiz kalarak
"İşsiz kalırsam" diye düşündü
50 yaşına kadar.
Şimdi 52 yaşındadır.
İşsizdir.

Nâzım Hikmet
Memleketimden İnsan Manzaraları

Giriş

14-15 Kasım 2009'da EMO İstanbul Şubesi'nin sekreteryalığında İstanbul'da düzenlenecek TMMOB Ücretli ve İşsiz Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Kurultayı çalışmaları yürütülüyor. Bu kapsamda 6 Mart 2009'da Ankara'da TMMOB Ankara İKK ve Merkezi Kurultay Yürütme Kurulu ile ortak yapılan toplantı sonucu karar verilen Ankara ve çevresindeki 9 ili, 8 atölye çalışması, 35'ten fazla işyeri toplantısı ve 24 Ekim 2009'da Ankara'da yapılacak bölge toplantısı hazırlıklarını kapsayan çalışmalar tüm hızıyla sürüyor. Bölge toplantıları ve Kurultay dâhil tüm çalışmaların bir "araç" olduğu mutabakatının yanı sıra ekonomik krizin etkilerinin gözetilerek yürütülmesi esastır. Kurultayın

belli başlı amaçları şöyle özetlenebilmektedir:

- Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları'nın çalışma koşullarından işsizlik sorunsalına geniş bir perspektifin yeniden irdelenmesi,
- TMMOB'ye bağlı Odalar-Üye ilişkisinin organik zemininin sağlanması,
- Mevcut üretim ilişkileri içinde sınıfsal konumu belirginleşen Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı tarifinin tüm katılımcılarla ortaklaştırılması,
- Bu tarife uyan mücadele biçimlerinin öz-biçim diyalektikliğinin sorgulanması/ belirginleşmesi,
- "Yoksulluğun kader olmadığı" algısından hareketle işsizliğin, ekonomik krizlerin nedenlerinin ve çözüm yollarının tartışılması

Mevcut Durum

Son yıllarda artan özelleştirme furçası ile kamunun elindeki tüm kaynaklar yerli/yabancı sermaye kuruluşlarına aktarılmış ve ÖKP'nin (Özelleştirme Karşıtı Platform'un) tespiti ile sermayenin içinde bulunduğu (ve tarihsel olarak dönem dönem yaşaması kaçınılmaz olan kâr marjlarının düşme eğiliminin ve doymak bilmeyen kâr hırsının yarattığı) krizi aşmak adına bir kaynak olarak değerlendirilmiştir. 90'larda ABD ve İngiltere'nin

öncülüğünde başlatılan bu rüzgâra zemin hazırlayan 12 Eylül ve 24 Ocak kararlarıyla beraber "özelleştirme-güzelleştirme" methiyeleri ile Türkiye'deki yurttaşlar manipüle edilmiştir. Oysa 1986-2004 arasında 188 Kamu Kuruluşunu özelleştiren Özelleştirme İdaresi, 4.485.979.987 YTL'si (yeni para ile TL) özelleştirme geliri olmak üzere 5.607.493.989 YTL (yeni para ile TL) gelir elde ederken, 7.852.187.789 YTL (yeni para ile TL) gideri oldu, aradaki farkı da borçlanarak kapattı.¹

"Daha kaliteli ve ucuz hizmet" vaadeden anlayışın "Binbir Gece Masalları" anlattığı çok geçmeden görülmüş, yurttaşın ise rüyasında göremeyeceği zam, kötü hizmet, işsizlik ve yoksulluk belleklere "tarihin sonu" tezleriyle kazanmıştır. Oysa yıllarca "fişini de alan" yurdum insanı yol, su elektrik beklerken temel insani haklardan yoksun kalmış, üstüne iş güvencesi olmaksızın, mezar taşlarına mahkûm edilen "O artık emekli" yazısını bile hasretle anar olmuştur.

Çalışanların (=yaşamak için emek-güçlerini satmak durumunda kalan modern ücretli emekçiler sınıfının) Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları gibi nitelikli iş gücünü de kapsamaması sebebiyle, yukarıda anlatılan tüm tespitlerden

etkilenmemesini beklemek en yalın tabiriyle "hayalperestlik" olacaktır elbette. Çünkü sadece son dönemde devletin "torpili önlemek" adına uygulamaya koyduğu KPSS istatistiklerini incelemek bile yeterince anlamlıdır: 2008 yılında KPSS'ye giren Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı sayısı 54.805 iken, bu sınavla açılan Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı kadrosu 1.950'ye yakındır. Bu da demektir ki KPSS ile sınava giren "nitelikli" iş gücünün %3,6'sı kamu kurumlarında istihdam edilmektedir. Oysa ki mevcut hükümet "her sokakta bir milyoner yetiştirme" sevdasını "her ile bir üniversite" açma hülyası ile birleştirdiği için ülkemizde yalnızca Mühendislik-Mimarlık Fakülteleri'nden yılda 24.135 genç mezun olmaktadır. Sadece Mühendislik veya sadece Mimarlık (ve türevi) Fakülteleri'nden mezun olanları da eklediğinizde bu sayı 30.000'i geçmektedir. Yanı sıra KPSS'ye giren meslek disiplinlerinin dağılımı EMO'ya üye disiplinler özelinde irdelendiğinde; 2.461'i Bilgisayar Mühendisliği'nden, 5'i Bilişim Sistemleri Mühendisliği'nden, 25'i Biyomedikal Mühendisliği'nden, 672'si Elektrik Mühendisliği'nden, 4.991'i Elektrik-Elektronik Mühendisliği'nden, 416'sı Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği'nden, 25'i ise Telekomünikasyon Mühendisliği'nden oluşmaktadır. Bu demektir ki 8.595 genç insan sadece EMO'ya üye olan disiplinlere mensup ve KPSS'deki yaklaşık 1.950 kişilik Mühendislik, Mimarlık ve Şehir Plancılığı kontenjanı için "anlamsız" bir yarışa sürüklenmektedir. Bu da mevcut anlayışın özelde Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı'na, genelde ise kamusal anlayışa nasıl bir yaklaşım içinde olduğunu göstermektedir. KPSS'ye girenlerin önemli bir kısmının yeni mezun ve/veya gençlerden oluşması, EMO Ankara Şubesi'nin üyelerinin %21'inin 30 yaş altı olması da bu gerçekliğin göz ardı

edilmemesi ve bununla doğru orantılı politikalar geliştirilmesi hedefini önümüze koymaktadır (Kaldı ki Türkiye'de sadece 3 üniversitede Elektrik Mühendisliği bölümü olmasına, 60'a yakın üniversitede Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümünün olmasına rağmen Devlet Personel Başkanlığı'nın belirlediği 4610 sayılı kadro tanımını gereği Elektrik Mühendisliği mezunlarının Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümü mezunlarına göre daha düşük puanlarla yerleştirilmesi sorunu hâlâ önümüzde durmakta, EMO'nun kamu personeli alımları ve kamuda istihdam edilecek mühendislerde aranacak kriterleri belirleme yetkisi bulunmadığı gerçeği göz ardı edilmeden, bundan mağdur olan meslektaşlarımızın haklarına yönelik mücadele biçimlerinin EMO'yu sorumlu tutması nesnellığı de önümüzde durmaktadır).

İşsizlik

Kamu ve özel sektördeki istihdam daralması sonucu ise çığ gibi büyüyen bir işsizlik olgusu yaşamın kaçınılmaz bir gerçeği olarak kabul ettirilmiştir. Türkiye İş Kurumu'nun 2009 Haziran sonu rakamları "kriz teğet geçti" söylemlerinin ne derece "tarafı" olduğunu ortaya koymaktadır. 2008 Aralık ayında İşkur'da iş arayan Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı sayısı 10.606 iken, 2009 Haziran itibarıyla %33'lük bir artışla 14.081'e ulaşmıştır. %12,8'lik artıştan EMO'ya üye disiplinler önemli ölçüde nasibini almakta ve 2.400 Elektrik, Elektronik, Bilgisayar, Telekomünikasyon, Yazılım ve Biyomedikal Mühendisi "İşsizler Ordusu"nda yerini almaktadır.² Tüm bu olumsuz gelişmeye rağmen "her ile bir üniversite" şianıyla hareket eden hükümet 2009 ÖSYM yerleştirmeleriyle Odamızın kapsadığı mühendislik öğrenim dallarına 12.065

öğrenciyi daha yerleştirmişti. Oysa ki yoğun bir şekilde yaşanan özelleştirme furçasına rağmen hâlâ umudunu devlet kapısına bağlayan Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı KPSS'de de yukarıda sıraladığımız rakamlar yüzünden yalnızlığa, işsizliğe mahkûm edilmektedir.

Kurultay Nicelliği

En son yayımlanan "Türkiye'de Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı Profil Araştırması" anket sonuçları dikkatlice incelendiğinde üyelerin %82,9'u, üye olmayanların %82,2'si "bir işyerinde çalışıyorum" cevabını veriyor. Çalıştığını beyan eden üyelerin %26,1'i, üye olmayanların %59,1'i kamuda çalışıyor. Üyelerin %72,9'u, üye olmayanların %40,5'i ise özel sektörde çalışıyor. "Özel kesimde, nerede?" sorusuna ise üyelerin %54,2'si üye olmayanların %83,8'i "Başkasına ait bir şirkette/proje bürosunda" yanıtını veriyor. Bu çikarsamadan elde edilen sonuç: Üyelerin %58,86'sı , üye olmayanların ise %87'si ücretli çalışıyor. Araştırmanın yapıldığı sırada işsiz olanların %4,9'u TMMOB üyesi, %4,5'i ise TMMOB üyesi değil. Sonuç olarak da bu kurultay, üyelerin %63,76'sını, üye olmayanların %91,5'ini kapsamaktadır.³

Kurultay

8 atölye çalışması, 35'ten fazla işyeri toplantısı, 9 ildeki hazırlık toplantılarını önüne koyan ve buralardan elde edilecek çıktılarla 24 Ekim 2009'da Ankara'da Bölgesel toplantı neticesinde sadece tespitlerle değil çözüm önerileri ile 14-15 Kasım 2009'da İstanbul'da yapılacak "TMMOB Ücretli ve İşsiz Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı Kurultayı"na gidecek olan etkinliğe oldukça büyük bir sorumluluk düşmektedir. 1980 sonrası yalnızlaşan ve bireysel çözümlerle çıkış

arayan tüm kesimlerin içinde bulunduğu çıkmazı aşmak için bir araya gelme, kendi Odamız özelinde tüm örgütlülükleri değerlendirme ve daha ileriye taşıma çabaları, ücretli çalışan veya işsiz Mühendis, Mimar, Şehir Plancıları özelinde tüm emekçilerin mevcut mücadele yöntemleri içerisindeki konumlanmalarını yeniden

tarifleyecek mekanizmaları hayata geçirmek asli görevlerimiz içindedir. Özellikle mesleki ve demokratik kitle örgütü olma iddia ve pratiğine sahip TMMOB'nin tıpkı Teoman Öztürk dönemindeki gibi teknik emeğin örgütlenmesi sürecine benzer bir heyecanı yaratmak ellerimizdedir. Mevcut

sorunları bir yerlere havale etmek yerine, üretimden gelen gücümüzü bilince çıkarıp örgütleyerek çözümleri mücadelesini de hayata geçirmek elimizdedir. Çünkü bu dünya öküzü boynuzu üzerinde değil; Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları'nın yön verdiği sistem üzerinde dönmektedir.

- 1- EMO Ankara Şubesi Haber Bülteni, Sayı: 2005.2, "Telekom Hakkında Resmi Yalanlar, Sivil Gerçekler", Syf: 5
- 2- "İşsizlik Mühendis ve Mimarları da Vurdu", <http://politeknik.org.tr/site/index.php/tmmob-haberleri/1209-issizlik-muhendisleri-de-vuruyor.html>
- 3- Türkiye'de Mühendis Mimar Şehir Plancısı Profil Araştırması, TMMOB, http://www.tmmob.org.tr/resimler/ekler/dc0d6e63aa8e41c_ek.pdf, 2009, Syf: 64, 65

KADIN KURULTAYINA GİDERKEN...

2 1- 22 Kasım 2009 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilecek olan TMMOB Kadın Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Kurultayı öncesi 18 Ekim 2009'da Ankara'da gerçekleştirilecek olan İç Anadolu Bölge Çalıştay'ına hazırlık amacıyla 29 Ağustos 2009 tarihinde TMMOB Ankara İKK Kadın Komisyonu'nun yapmış olduğu hazırlık toplantısında öncelikli olarak aşağıdaki atölye grupları belirlendi:

- Atölye 1** İşyeri Pratikleri- Cinsiyetçi işbölümü ve cinsiyetçilik
- Atölye 2** Kriz ve Kadın Mimar, Mühendis, Şehir Plancıları
- Atölye 3** TMMOB'de Kadın Örgütlenmesi
- Atölye 4** Mühendislik Eğitiminde Cinsiyetçilik
- Atölye 5** Yönetmelikler ve Cinsiyet Ayrımcılığı

Yukarıdaki beş atölyenin 18 Ekim öncesinde çalışmaların çatısını oluşturması ve 18 Ekim'deki İç Anadolu Yerel Çalıştay'ında kurultaya taşınacak görüşlerin olgunlaştırılması hedeflenmektedir.

Ataerkil sistemin ortaya koyduğu iktidar ilişkileri, cinsiyet temelli sorunları ne yazık ki az ya da çok bütün kadınların hayatının bir parçası haline getiriyor. İç Anadolu Bölgesi'nin TMMOB'li kadınları olarak 18 Ekim 2009'da Ankara'da buluşalım.

TMMOB Ankara İKK Kadın Komisyonu ve/veya EMO Ankara Şubesi Kadın Komisyonu ve İç Anadolu Yerel Çalıştay'ı ile ilgili bilgi almak için şubemiz/ temsilciliklerimiz ya da aşağıdaki mail adresini kullanabilirsiniz:

tmmobankara.kadin@gmail.com

Not: Atölyeler ve İç Anadolu Yerel Çalıştay'ı için bütün kadın üyelerimizi bekliyoruz. Temsilciliklerden katılmak isteyen üyelerimiz temsilcilikler aracılığıyla Şubemizle iletişime geçebilir.

Çalışmalar sırasında çocuk bakımı desteği verilebilmesi hedeflenmektedir.